

ПЕРЕДУМОВИ ЗАХИСТУ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ ПРАВ, СВОБОД, ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ПУБЛІЧНИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

PREREQUISITES FOR THE PROTECTION OF THE RIGHTS, FREEDOMS, AND INTERESTS OF PARTICIPANTS IN PUBLIC CONSTRUCTION LEGAL RELATIONS BY AN ADMINISTRATIVE COURT

Задирака Н.Ю., д.ю.н., доцент,
професор кафедри адміністративного права та процесу
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті надано аналіз передумов захисту адміністративним судом прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин. Вказано, що основні засади ефективного захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин учасників публічних будівельних правовідносин закріплено в Конституції нашої держави, де закріплено, що Україна є правовою державою (ст. 1); в Україні визнається і діє принцип верховенства права (ч. 1 ст. 8). Враховуючи зміст ст. 8 Конституції України, верховенство права розуміється, як механізм забезпечення контролю над використанням влади державою та захисту людини від свавільних дій державної влади (абз. 3 п. 3.1 рішення Конституційного Суду України від 23 січня 2020 року № 1-р/2020), елементами якого є принцип правової визначеності та принцип справедливості. Як неодноразово наголошував у своїх рішеннях Конституційний Суд України, правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах.

Констатовано, що ефективність механізму захисту прав людини і громадянина, учасників публічних будівельних правовідносин, в тому числі судового захисту, є гарантією досягнення певної соціальної справедливості, проявом якої є подолання негативних соціальних наслідків порушень прав і свобод людини та громадянина, а кінцевою метою якого є власне забезпечення реальності таких прав.

Зроблено висновок, що оцінка передумов захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин має здійснюватися у сукупності. Відсутність принаймні однієї з таких передумов унеможливиє захист прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин.

Виявлення за результатами такої оцінки достатності передумов захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин сприятиме не лише результативності звернення до адміністративного суду, а й успішному розгляду і вирішення адміністративної справи.

Ключові слова: публічні правовідносини, захист, адміністративний суд, будівельні правовідносини, передумови захисту, публічний інтерес.

The article provides an analysis of the prerequisites for the protection by the administrative court of the rights, freedoms, interests of participants in public construction legal relations. It is stated that the basic principles of effective protection of the rights, freedoms, interests of participants in public construction legal relations of participants in public construction legal relations are enshrined in the Constitution of our state, which stipulates that Ukraine is a rule of law state (Article 1); the principle of the rule of law is recognized and operates in Ukraine (Part 1 of Article 8). Taking into account the content of Art. 8 of the Constitution of Ukraine, the rule of law is understood as a mechanism for ensuring control over the use of power by the state and protecting a person from arbitrary actions of state power (paragraph 3 of paragraph 3.1 of the decision of the Constitutional Court of Ukraine of January 23, 2020 No. 1-p / 2020), the elements of which are the principle of legal certainty and the principle of justice. As the Constitutional Court of Ukraine has repeatedly emphasized in its decisions, justice is inherently recognized as such only if it meets the requirements of justice and ensures effective restoration of rights.

It was established that the effectiveness of the mechanism for the protection of human and citizen rights, participants in public construction legal relations, including judicial protection, is a guarantee of achieving a certain social justice, the manifestation of which is overcoming the negative social consequences of violations of human and citizen rights and freedoms, and the ultimate goal of which is its own ensuring the reality of such rights.

It was concluded that the assessment of the prerequisites for the protection of rights, freedoms, interests of participants in public construction legal relations should be carried out in the aggregate. The absence of at least one of these prerequisites makes it impossible to protect the rights, freedoms, interests of participants in public construction legal relations.

Identification based on the results of such an assessment of the sufficiency of the prerequisites for protecting the rights, freedoms, interests of participants in public construction legal relations will contribute not only to the effectiveness of applying to the administrative court, but also to the successful consideration and resolution of an administrative case.

Key words: public legal relations, protection, administrative court, construction legal relations, prerequisites for protection, public interest.

Чинним законодавством України передбачено практичний механізм захисту прав, свобод, інтересів учасників будівельних правовідносин. Передумови такого захисту є чинниками успішності звернення до адміністративного суду та вирішення адміністративної справи по суті.

Згідно статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності нашої держави. Отже, діяльність держави діяльність захищає та спрямовується на реалізацію її законних прав, свобод та інтересів.

Відповідно до рішення Конституційного Суду України від 14.12.2011 № 19-рп/2011 [1] права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (частина друга статті 3 Конституції України). Для здійснення такої діяльності органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові

і службові особи наділені публічною владою, тобто мають реальну можливість на підставі повноважень, встановлених Конституцією і законами України, приймати рішення чи вчиняти певні дії. Особа, стосовно якої суб'єкт владних повноважень прийняв рішення, вчинив дію чи допустив бездіяльність, має право на захист [1].

Забезпечення гарантій захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин у відносинах з органами публічної адміністрації є обов'язком будь-якої правової держави, у тому числі і України. Наведене було передумовою створення адміністративної юстиції, яка не тільки покликана захищати права людини і громадянина, а й за допомогою єдиної судової практики забезпечувати законність діяльності органів публічної влади. Таким чином, адміністративна юстиція є найважливішим процесуально-правовим інструментом у сфері повноцінного захисту конституційних прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина [2, с. 83].

Відповідно до статті 125 Конституції України адміністративні суди створені та діють з метою захисту прав, свобод та інтересів, у тому числі, учасників публічних будівельних правовідносин, метою утворення яких є гарантування права кожного оскаржувати в суді рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, що забезпечує реалізацію конституційного принципу відповідальності держави за свою діяльність перед людиною.

Ефективність механізму захисту прав людини і громадянина, учасників публічних будівельних правовідносин, в тому числі судового захисту, є гарантією досягнення певної соціальної справедливості, проявом якої є подолання негативних соціальних наслідків порушень прав і свобод людини та громадянина, а кінцевою метою якого є власне забезпечення реальності таких прав.

Статтею 8 Конституції України гарантується звернення до суду для захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин. Крім того ч. 1 ст. 55 Конституції України закріплює, що права, свободи та інтереси учасників публічних будівельних правовідносин захищаються судом. За визначенням Конституційного Суду України, це положення треба розуміти так, що кожному гарантується захист прав і свобод у судовому порядку. Суд не може відмовити у правосудді, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх права і свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод (Рішення № 9-зп від 25 грудня 1997 року).

Разом з тим згідно з ч. 2 ст. 55 Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Конституційний Суд розтлумачив, що зазначене конституційне право стосується будь-яких рішень, дій чи бездіяльності всіх суб'єктів владних повноважень (рішення № 19-рп/2011 від 14 грудня 2011 року). Крім того п. 2 мотивувальної частини Рішення від 25 листопада 1997 року №6-зп Конституційним Судом України сформульовано правову позицію, за якою удосконалення законодавства в контексті ст. 55 Конституції України має бути поступовою тенденцією, спрямованою на розширення судового захисту прав і свобод людини, зокрема судового контролю за правомірністю і обґрунтованістю рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень.

Наведена правова позиція кореспондується з положеннями ст. 13 Європейської конвенції про права людини щодо ефективного засобу правового захисту від порушень, вчинених особами, які здійснюють свої офіційні повноваження.

Відповідно основні засади ефективного захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин учасників публічних будівельних правовідносин закріплено в Конституції нашої держави, де закріплено, що Україна є правовою державою (ст. 1); в Україні визнається і діє принцип верховенства права (ч. 1 ст. 8). Враховуючи зміст ст. 8 Конституції України, верховенство права розуміється, як механізм забезпечення контролю над використанням влади державою та захисту людини від свавільних дій державної влади (абз. 3 п. 3.1 рішення Конституційного Суду України від 23 січня 2020 року № 1-р/2020), елементами якого є принцип правової визначеності та принцип справедливості. Як неодноразово наголошував у своїх рішеннях Конституційний Суд України, правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості й забезпечує ефективне поновлення в правах.

Власне утвердження правової держави, відповідно до приписів статті 1, другого речення частини третьої статті 8, статті 55 Конституції України, полягає у гарантуванні судового захисту прав, свобод, інтересів учасників

публічних будівельних правовідносин, а також у запровадженні механізму такого захисту. Так, свого часу Конституційний Суд України у своїх рішеннях послідовно підкреслював значущість положень статті 55 Конституції України щодо захисту кожним у судовому порядку своїх прав і свобод від будь-яких рішень, дій чи бездіяльності органів влади, посадових і службових осіб, а також стосовно неможливості відмови у правосудді (пункт 1 резолютивної частини Рішення від 25 листопада 1997 року № 6-зп), пункт 1 резолютивної частини Рішення від 25 грудня 1997 року № 9-зп) [3].

Право на звернення до суду було б ілюзорним, якби національна правова система Договірної Сторони дозволяла, щоб остаточне, обов'язкове для виконання судові рішення залишалось невиконаним на шкоду одній зі сторін. Важко уявити ситуацію, щоб пункт 1 статті 6 докладно описував процедурні Гарантії, що надаються сторонам цивільного судового процесу – у провадженні, що є справедливим, відкритим і оперативним, – і не передбачав при цьому гарантій виконання судових рішень; тлумачення статті 6 як такої, що стосується виключно права на звернення до суду і проведення судового розгляду, могло б призвести до ситуацій, несумісних із принципом верховенства права, що його Договірні Сторони зобов'язали дотримуватися, коли вони ратифікували Конвенцію. Отже, виконання рішення, винесеного будь-яким судом, має розглядатись як невід'ємна частина «судового процесу» для цілей статті 6 Конвенції (Рішення у справі «Горнсбі проти Греції» (Hornsby v. Greece) від 19.03.1997 заява № 18357/91, п. 40).

Враховуючи передумов захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин визнає рух позовної заяви з різними можливими наслідками, а саме: залишення без руху, повернення, відмова у відкритті, відкриття.

Отже, першою умовою вказаного є наявний факт порушення суб'єктивних прав, свобод, інтересів (ст. 2 КАС України). Завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень суб'єктивних владних повноважень (ч. 1 ст. 2 КАС України).

Суб'єктивні права, свободи, інтереси вважатимуться порушеними, якщо суб'єкт: позбавлений фактичної можливості володіти, розпоряджатися, користуватися власністю; обмежений у здійсненні цих прав, свобод, інтересів; перебуває у таких умовах, коли здійснення прав, свобод, інтересів ускладнене, перешкоджається їх реалізація [4].

Наступною умовою доцільно визначити перебування суб'єкта в адміністративно-правових відносинах із суб'єктом владних повноважень (ч. 2 ст. 2 КАС України). Йдеться не про будь-які правовідносини, а лише про адміністративно-правові. Без них звернутися до адміністративного суду неможливо. Саме у цьому виявляється ідея суб'єктивного судового контролю, тобто суд контролює те, що насправді мало місце щодо конкретного суб'єкта в адміністративно-правових відносинах.

Так, у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямо-

ване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Ще однією умовою визначають адміністративно-правову природу спірних понять (категорій), на які поширюється юрисдикція адміністративних судів (ст.ст. 2, 4 КАС України). Крім того передумовою захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин слід визначити наявність права на звернення до адміністративного суду (ст.ст. 5 КАС України).

У спеціальній літературі виділяють два взаємозалежні способи подолання проблеми визначення адміністративної юрисдикції:

I) теоретико-прикладний – застосування наукових методів розмежування права на публічне і приватне [5, с. 124], зокрема це [6, с. 50-57]: 1) теорія субординації (теорія влади-підпорядкування), яка застосовується фактично лише тоді, коли держава (орган) та громадянин протистоять один одному. Якщо між державою та громадянином виникають відносини влади-підпорядкування, то відповідні дії суб'єкта владних повноважень або адміністративні акти, які стосуються цих відносин, мають публічно-правову природу; 2) спеціально-правова теорія – до публічного (адміністративного) права, відповідно до якої норма права належатиме у тому разі, якщо вона за будь-яких умов її застосування уповноважує або зобов'язує винятково суб'єкта владних повноважень до певної дії чи рішення. Інші норми належатимуть до приватного права; 3) двоступенева теорія, що розмежує певні правовідносини залежно від рівнів прийняття рішення: а) перший рівень (відповідає на питання «якщо»): рішення суб'єкта владних повноважень, якщо він діє, є публічно-правовим; б) другий рівень (відповідає на питання «як»): вид та спосіб того, як діє суб'єкт владних повноважень, можуть бути публічно-правовими (адміністративними) та приватноправовими; 4) застосування критеріїв адміністративної юрисдикції [4] – оцінка правовідносинам надається через виявлення в їх змісті таких критеріїв: публічно-правові (адміністративно-правові) відносини; рішення, дії, бездіяльність суб'єкта владних повноважень; суб'єкт владних повноважень; спір про право чи обов'язок (адміністративне повноваження, компетенція) у сфері публічного адміністрування; законодавство, яке закріплює повноваження суб'єктів у сфері публічного адміністрування;

II) процесуально-правовий спосіб: 1) касаційний розгляд адміністративної справи (ст. 344 КАС України); 2) розгляд та вирішення типових, зразкових адміністративних справ адміністративними судами (місцевими адміністративними судами, апеляційними адміністративними судами, Касаційним адміністративним судом Верховного Суду) (ст.ст. 290, 291 КАС України); 3) розгляд та вирішення адміністративних справ палатою Касаційного адміністративного суду Верховного Суду (ст.ст. 346, 347 КАС України) [7, с. 213]; 4) розгляд та вирішення адміністративних справ об'єднаною палатою Касаційного адміністративного суду Верховного Суду (ст.ст. 346, 347 КАС України); 5) розгляд та вирішення адміністративних справ Великою Палатою Верховного Суду (ст.ст. 346, 347 КАС України).

Кожна особа має право у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом: 1) визнання протиправним та нечинним нормативно-правового акта чи окремих його положень; 2) визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень; 3) визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій; 4) визнання бездіяльності суб'єкта владних повноважень

протиправною та зобов'язання вчинити певні дії; 5) встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень; 6) прийняття судом одного з рішень, зазначених у пунктах 1-4 цієї частини та стягнення з відповідача – суб'єкта владних повноважень коштів на відшкодування шкоди, заподіяної його протиправними рішеннями, дією або бездіяльністю (ч. 1 ст. 5 КАС України).

Але дуже часто фізичні, юридичні особи не в змозі скористатися сповна цими конституційними гарантіями захисту своїх суб'єктивних прав, свобод, інтересів як із суб'єктивних, так і з об'єктивних причин. Адже факт відкриття провадження в адміністративній справі та задоволення позовних вимог багато в чому залежать також і від урахування суб'єктом, який подає позов, обставин справи, умов, які передували його зверненню до адміністративного суду за захистом [4].

Ще одна з обов'язкових передумов захисту в адміністративному процесі прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин – наявність факту порушеного права, який адміністративний суд має встановити, оцінити і перевірити. Передумовою захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин є те, що позивачеві належить право адміністративно-правової вимоги (ст. 2 КАС України).

До переліку передумов звернення до адміністративного суду слід віднести і суб'єктів владних повноважень. Якщо відносини є, а суб'єкт владних повноважень відсутній, то, найімовірніше, відсутні й адміністративно-правові відносини. Якщо ж у таких правовідносинах представник публічної влади відсутній, то за загальним правилом адміністративні суди не здійснюватимуть захисної функції. Об'єктом контролю адміністративних судів є рішення, дії, бездіяльність винятково суб'єктів владних повноважень.

Практика функціонування суб'єктів владних повноважень, оцінка адміністративними судами їх адміністративної діяльності свідчать, що приписи КАС України (зокрема, ч. 1 ст. 2, ст. 5, ст. 19 КАС України) лише у загальному вигляді описують передумови захисту суб'єктивних прав, свобод, інтересів і не завжди забезпечують (гарантують) безумовне та обгрунтоване відкриття провадження в адміністративних справах і перспективність судового захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин.

Відповідаючи на запитання про перебування суб'єкта в адміністративно-правових відносинах, слід визначити, чи дійсно: 1) мають місце саме адміністративно-правові відносини, внаслідок яких було подано позов до адміністративного суду. У Кодексі адміністративного судочинства України так само, як і в теорії права [8], адміністративно-правові відносини відділені від інших публічно-правових відносин (конституційних, кримінальних, кримінально-процесуальних, кримінально-виконавчих); 2) адміністративно-правові відносини дійсно існували між сторонами (позивачем і відповідачем), де суб'єкт владних повноважень своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю порушив права, свободи, інтереси позивача. Важливо встановити, що заявник не помилювався і правильно визначив відповідача та факт перебування із ним у адміністративно-правових відносинах.

Насправді ж поза сферою регулювання Кодексу адміністративного судочинства України залишилося ще чимало обставин, виявлених практикою адміністративного судочинства, які впливають на успішність розгляду адміністративного позову та прийняття адміністративним судом сприятливого для позивача рішення по суті. Зокрема: 1) відмінність законодавчих назв інструментів діяльності суб'єктів владних повноважень, які можуть оскаржуватися до адміністративного судочинства, – від назв інструментів, які застосовуються на практиці цими суб'єктами. Так, у нормах Кодексу адміністративного судочинства України,

зокрема ч. 1 ст. 5 КАС України, передбачено, що кожна особа має право у порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист у матеріальному законодавстві, яким закріплено компетенцію суб'єктів владних повноважень, передбачені такі інструменти діяльності, як: постанови, рішення, розпорядження, протокол, розрахунок тощо; 2) обставиною, яка впливає на успішність розгляду адміністративного позову та прийняття адміністративним судом сприятливого рішення по суті, є відсутність однозначних критеріїв визначення факту настання порушення суб'єктивного права, свобод, інтересів, що обумовлює помилки встановлення й доведення факту заподіяння такого порушення. У практиці Європейського суду з прав людини право на звернення до суду також пов'язується лише з волевиявленням особи. За змістом ч. 5 ст. 6 КАС України особа може відмовитися від реалізації права на звернення до суду, однак не від самого права як такого [9, с. 81].

Наступною передумовою захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин – дотримання правил предметної, інстанційної і територіальної підсудності (юрисдикції) (ст.ст. 19-27 КАС України) [10]. Обсяг та зміст передумов захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин для різних інстанцій системи адміністративних судів різні та диференціюються залежно від судової інстанції. Тому, оцінюючи передумови захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин, належить враховувати до адміністративного суду якої інстанційної юрисдикції звертаємося (ст. ст. 22–24 КАС України).

У спеціальній літературі виділяють: 1) загальні передумови захисту суб'єктивних прав, свобод, інтересів в адміністративному суді першої, апеляційної та касаційної інстанцій (ст. ст. 22–24 КАС України); 2) особливі передумови захисту суб'єктивних прав, свобод, інтересів в адміністративному суді апеляційної інстанції (ст. ст. 23, 293 КАС України), касаційної інстанції (ст. ст. 24, 328 КАС України), на стадії перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами (ст. 361 КАС України) та особливі передумови захисту суб'єктивних прав, свобод, інтересів на стадії відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі (ст. 384 КАС України) [4].

Загальні передумови захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин обов'язково однаковою мірою оцінюються в адміністративних судах першої, апеляційної й касаційної інстанцій. Крім загальних передумов, судами апеляційної й касаційної інстанцій перевіряються також і особливі захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин щодо дотримання строку звернення до адміністративного суду (ст. ст. 19, 20, 22-28 КАС України); наявності підстав та меж втручання адміністративного суду в адміністративний розсуд суб'єкта владних повноважень (ст. 245 КАС України); відповідності способу судового захисту процесуальному розсуду адміністративного суду (ст. ст. 5, 245 КАС України), а також судовою практикою вирішення адміністративно-правових спорів (ст. 242 КАС України).

Факт порушення суб'єктивних прав, свобод, інтересів – суб'єктивна обставина, існування якої на власний розсуд визначає сам суб'єкт, який подає адміністративний позов. Громадянин України, іноземець, особа без громадянства мають гарантоване державою право оскаржити до суду

рішення, дії чи бездіяльність будь-якого органу державної влади, органу місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх рішення, дія чи бездіяльність порушують або ущемляють права і свободи громадянина України, іноземця, особи без громадянства чи перешкоджають їх здійсненню, а тому потребують правового захисту у суді [11].

Тому на всіх стадіях адміністративного процесу, розпочинаючи з відкриття провадження в адміністративній справі, позивачеві/адміністративному суду належить обґрунтовано довести/встановити факт порушення суб'єктивних прав, свобод, інтересів. У разі відсутності факту порушення суб'єктивних прав, свобод, інтересів адміністративний суд відмовить у його задоволенні повністю або частково (ч. 1 ст. 245 КАС України).

Подаючи позовну заяву до адміністративного суду, слід принципово усвідомлювати зміст та види суб'єктивних прав, свобод, інтересів, які можуть захищатися в адміністративному судочинстві.

Адміністративний суд, перевіряючи передумови захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин, за наслідками цієї перевірки може прийняти одне з таких обґрунтованих рішень щодо його подальших процесуальних дій у зв'язку з поданим адміністративним позовом, апеляційною скаргою, касаційною скаргою:

1) адміністративний суд першої інстанції: залишити позовну заяву без руху, повернути позовну заяву (ст. 169 КАС України); відмовити у відкритті провадження в адміністративній справі (ст. 170 КАС України); відкрити провадження в адміністративній справі (ст. 171 КАС України); розглянути адміністративну справу по суті у судовому засіданні чи у порядку без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами (письмового провадження) (ст. ст. 192–228, 262, 263 КАС України); закрити провадження у справі (ст. 238 КАС України); залишити позов без розгляду (ст. 240 КАС України);

2) адміністративний суд апеляційної інстанції: залишити апеляційну скаргу без руху, повернути апеляційну скаргу (ст. 298 КАС України); відмовити у відкритті апеляційного провадження (ст. 299 КАС України); відкрити апеляційне провадження (ст. 300 КАС України); закрити апеляційне провадження (ст. 305 КАС України); розглянути адміністративну справу у судовому засіданні чи у порядку письмового провадження (ст. ст. 310, 311 КАС України);

3) адміністративний суд касаційної інстанції [12, с. 70]: залишити касаційну скаргу без руху, повернути касаційну скаргу (ст. 332 КАС України); відмовити у відкритті касаційного провадження (ст. 333 КАС України); відкрити касаційне провадження (ст. 334 КАС України); закрити касаційне провадження (ст. 339 КАС України); розглянути адміністративну справу у судовому засіданні чи у порядку письмового провадження (ст.ст. 344, 345 КАС України).

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що оцінка передумов захисту прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин має здійснюватися у сукупності. Відповідно відсутність хоча б однієї з таких передумов унеможливує захист адміністративним судом прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин.

Виявлення за результатами такої оцінки достатності передумов захисту адміністративним судом прав, свобод, інтересів учасників публічних будівельних правовідносин сприятиме не лише результативності звернення до адміністративного суду, а й успішному розгляду і вирішення адміністративної справи по суті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рішення Конституційного Суду України від 14.12.2011 № 19-рп/2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-11#Text>.
2. Волкова Ю.А. Окремі питання реалізації дискреційних повноважень адміністративних судів у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина. *Київський часопис права*. 2022 (2). С. 81–86.
3. Рішення Конституційного Суду України від 25 листопада 1997 року № 6-зп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-97#Text>.
4. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика : підручник / Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. ; Пер. з нім. і адап. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.
5. Банчук О. А. Публічне і приватне право : історія українських вчень та сучасність. К. : Конус Ю, 2008. 184 с.
6. Загальне адміністративне право : навчальний посібник / за заг. ред. Р.С. Мельника. К. : Вайте. 2014. С. 50–57.
7. Волкова Ю., Легеза Ю. Касаційне провадження в адміністративному процесі: сутність, зміст, особливості. Київ : ВД «Дакор», 2022. 376 с.
8. Висновок Центру політико–правових реформ щодо сфери публічно-правових відносин. URL: <http://185.65.244.102/ua/news/2599>.
9. Волкова Ю.А. Життєзабезпечення населеного пункту та його адміністративно-правове регулювання: від доктрини до галузевого правозастосування. *Право України*. 2021. № 10. С. 73–91.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративно-судочинства України від 13 грудня 2011 року № 17–рп/2011. *Вісник Конституційного суду України*. 2012. № 1. Ст. 37.
11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Дзюби Галини Павлівни щодо офіційного тлумачення частини другої статті 55 Конституції України та статті 248–2 Цивільного процесуального кодексу України (справа громадянки Дзюби Г. П. щодо права на оскарження в суді неправомірних дій посадової особи) від 25 листопада 1997 року. *Офіційний вісник України*. 2003. № 28. Ст. 1377.
12. Дорохіна Ю.А. Передумови («фільтри») касаційного оскарження в адміністративному судочинстві: зміст, види, особливості, порядок застосування. *Law. State. Technology*. 2021. Вип. 1. С. 67–78.